

“ಶ್ರೀಪತಿರೂಪನೋ ಮಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

(ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)

ಶ್ರೀ ವಿಕ್ರಮ-ಪಾಲ್ಕುಣಿ

ಸಂಪುಟ ೧

ಸಂಚಿಕೆ ೫

ಚಂದಾದರ:

ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ. ೩

ಬಿಡಿಪ್ರತಿ ಆಣೆ ೫

ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನಾನಂದ!
ಸಾಧನಸಕಲವು ನಿನ್ನಾನಂದ!

ಸಂಪಾದಕರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೦
“ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರವಾಸರಂ”	
ಶ್ರೀ ವರವಡೆ ರಾಮರಾವ್, ಬಿ. ಎ.	೨
ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು	
ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಾಮರಾವ್ ‘ಸಂಚೋಧ’	೧೭
ಸಂಸಾದಕೀಯ	೨೩
ತತ್ವಸುನಾಲಿ	
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಒ. ಗನ್ನಾಧದಾಸರಾಯರು	೧೧

ತತ್ವಸುನಾಲಿ!

ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಆರಾಧನೆಯೂ ಶ್ರೀ ನಾದಿರಾಜರವರ ಆರಾಧನೆಯೂ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೨ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತತ್ವಸುನಾಲಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಿವಾರ್ಥಪ್ರಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚಕರು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸದೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

[ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ]

ಪವಮಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮೂ-
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ವಲಿದು

ಸಂಪುಟ ೧	ಶ್ರೀ ವಿಕೃತಿ—ಫಾಲ್ಗುಣ (೧೯೫೧—ಮಾರ್ಚಿ)	ಸಂಚಿಕೆ ೫
------------	--------------------------------------	-------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ರಾಗ ಮಾಯಾಮಾಳವಗೌಳ ಆದಿತಾಳ

ಯಾರೇನೆಂದರೋ ಹರೇ ನ

ಮೂರುಲೋಕದಲಿ ಮುದ್ದುಸುರಿವೋ ನಿನ್ನ ಅ. ಪ

ದ್ರುಪದನಮಗಳ ಸಲಿಗೆಧ್ವನಿಯ ಕೇಳಿ
ಕೃಪೆಯಿಂದಕ್ಷಯವಿತ್ತ ದ್ವಾರಕಾನಿವಾಸ ನಿನ್ನ ೧

ಸಕಲಭಾಗವತರು ಜೊತೆತಾಳಮೇಳದಿಂದ
ತಕಿಟ ತಕಿಟ ಧಿಮಿಕಿಟೆಂದು ಕುಣೆವೊ ನಿನ್ನ ೨

ಜಗದ ಉದ್ಧಾರ ಮೇಲ್ಗಿರಿಕೋನೇರಿಯತಿಮ್ಮ
ಭಕತರ ಸಲಹುವ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ೩

“ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ”

ಲೇಖಕರು:

ಶ್ರೀ ವರವಣಿ ರಾಮರಾವ್ ಬಿ.ಎ.

[ಅ|| ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಟರ್, ಮೈಸೂರು ಗೌರ್ಮೆಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು.]

“ದಾಸರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಅನಂತ ನಮೋ ನಮೋ
ದೇಶದೊಳಗೆಲ್ಲ ಸರಿಗಾಣೆನೋ

.....

ಅಪಾರಮಹಿಮೆಯ ತೋರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ
ರೂಪವೆ ಮನದೊಳಗಿಟ್ಟು ನಲಿವ
ಗೋಪಾಲವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನ ದಾಸರೊಳು
ಈ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಸಮವುಂಟೆ”

“ತಂದೆ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮಹಿಮೆಗಳ
ಒಂದೊಂದು ನೋಡಲು ವಿಚಿತ್ರ ತೋರುತಲಿದೆ

.....

ಸಿಂಧುಶಯ ಸಿರಿವೇಣುಗೋಪಾಲ ಇವರ-
ಮುಂದೆ ಕುಣಿದಾಡಿದನು ಒಂದರಘಳಿಗೆ ಬಿಡದೆ”

ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಗೀತೆ” ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೇ, “ಭಾಗವತ” ಎಂದರೆ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಾಗವತವೇ ಎಂಬುದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ದಾಸರೆಂದರೆ
ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಷಯ. ಇತರ
ಹರಿದಾಸರುಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು
ಹೇಳಿಯೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕು; ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ-
ದಾಸರು ಮುಂತಾಗಿ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ಸುಮ್ಮನೆ “ದಾಸರು” ಅಥವಾ “ದಾಸರಾಯರು” ಎಂದರೆ ಸಾಕು; ಆ ಸಂಜೋಧನೆಯು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೇ ಸಲ್ಲುವುದು. ಹರಿದಾಸರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸರಾಯರ ಸ್ಥಾನ ಅಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಈ ಭಾವವನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಯೇ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರು “ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ” ಎಂಬ ಉದ್ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು.

ದಾಸರಾಯರಿಗೆ ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ಇಂಥ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಶಂಸನದ ಗೌರವವು ಲಭಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಪವಿತ್ರ ಜೀವಿತವೇ ಕಾರಣ. “ಗೀತನರ್ತನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಪೂಜಿಸುವ ಪೂತಾತ್ಮ ಪುರಂದರದಾಸರಿವರಯ್ಯ” ಎಂಬ ಆ ಗುರುಗಳ ವಾಕ್ಯವೇ ಇದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸರಾಯರ ಚರಿತೆಯು ಅಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ವಂದನಾರೂಪವಾದ ಶ್ಲೋಕವು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:—

“ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನಂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕಂ
ಪುರಂದರಗುರುಂ ವಂದೇ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದಯಾನಿಧಿಂ”

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರೆಂಬ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನವು ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಕ್ಕೆ ದೊರೆತುದು ಅನರಿಗುಂಟಾದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ. ದಾಸರ ವೈರಾಗ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರ ಭಾಗ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ದಾಸರು ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ರತ್ನ ಪಡೆವ್ಯಾಪಾರದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹುಕಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಧನವಂತರಾಗಿದ್ದರೋ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೋಭಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಜೀವನವು ಸಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅವರ ನಾನುವು ಜನಗಳ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ರತ್ನ ಪಡೆವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಜೀವಿತವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಹೃದಯಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ದಾಸರತ್ನವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತವರರಾದ ಶ್ರೀನಾರದರು ಈ

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದುದು ರತ್ನ ಪಡಿವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಪುರಂದರಗಡದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಅವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಮುಸುಕಿದ್ದ ತೆರೆಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಸರಿಸಿದುದೇ ತಡ; ನನಕೋಟಿ ಸಾರಾಯಣರೆಂದೆನಿಸಿದ್ದ ಈ ನಾಯಕರು “ಮನೆಧನಕನಕವಾಹನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೃಣಕೆ ಬಗೆದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವೆಂದು ಬುಧರಿಗೆ” ದಾನ ಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಡುದರಿದ್ರರಾದರು. ಆದರೆ ಐಹಿಕ ಸುಖಸಾಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಧನದಿಂದ ದರಿದ್ರರಾದರೂ ಶ್ರೀಧರನ ಸೇವೆಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ಪಡೆದು ನಿಜವಾದ ಶ್ರೀಮಂತರಾದರು. ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಇವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟವರಾದರು. ಬಡವರನ್ನು ಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಡುಶ್ರೀಮಂತರು “ಬಡವತೊಳಗೆ ಎನ್ನಿಂದಾರು ಬಡವರಿಲ್ಲ; ಕೊಡುವರೊಳಗೆ ನಿನ್ನಿಂದಾರು ಕೊಡುವರಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಬಡತನದ ಹಿರಿತನವಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಹಾಗೂ “ಬಡತನವೆಂಬುದು ಕಡೆತನಕಿರಲಿ” ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು. ತಿರುಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು ತಿರುಕೆಯು ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ “ಮಧುಕರವೃತ್ತಿ ಎನ್ನದು ಅದು ಬಲು ಚೆನ್ನದು” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾ ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಿದರು. “ಹರಿ ನೀನೆನಗೊಲಿವಂತೆ ಮಾಡು, ಒಲಿದರೆ ತಿರಿವಂತೆಮಾಡು” ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮಕ್ಕಳು, ಪವನ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡವರನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ; ಆದರೆ ಬಡತನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡವರೆಂದರೆ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಐಹಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಪಾರತ್ರಿಕಸಾಧನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ. ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮದಾಂಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಹಣವು ಸಿಂಹಯವದನನ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮರೆಸುವುದು. ವಿಷಯಭೋಗೇಚ್ಛೆಯು ಉಪಭೋಗಿಸಿದಷ್ಟೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯವೈರಾಗ್ಯವೇ ಸದ್ಗತಿ

ಸಾಧನೆಗೆ ಸೋಪಾನ. “ವಿಷಯನೆಚ್ಚಿನವಗೆ ಪರದ ಕುಶಲವೇತಕೆ” ಅದುದಿಂದ “ವಿಷಯಭೋಗದ ತೃಣಕೆ ಉರಿಯಾಗಿರಲುಬೇಕು” “ವಿಷಯದ ವಿಚಾರಬಿಡು, ವಿಹಿತಕರ್ಮವ ಮಾಡು, ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಬೇಡು” ಎಂಬುದಾಗಿ ದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಜವಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಾರಿದರು. ಸಾರಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ತಾವು ಆ ರೀತಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಅನಂತರ ಜನಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಐಹಿಕ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇತರರಿಗೆ ಸೂರೆಗೊಟ್ಟು ತಾವು ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡರು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭಾವವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವರು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ದಂದ್ರರಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲೇ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ದಂದ್ರರಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆಗ “ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೇನು ಶಾಶ್ವತ” ಎಂದು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸೋಗನ್ನು ತಾಳುವರು. ಇದು ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ್ಗೂ ಕಳ್ಳಕಾಕರ ದೆಸೆಯಿಂದಲೋ, ದುರ್ವ್ಯಾಸಾರ ದುಂದುಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪುನಃ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿರಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ನಟಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದೂ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು, ಆಗಲೂ ಅದು ವೈರಾಗ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಬಿರುದು ಸನ್ಮಾನಗಳಿಗಾಗಲಿ ಧನತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಕುರುಹಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುವುದೂ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ತ್ಯಾಗ ಅಥವಾ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ, ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವಿರಬೇಕು, ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು; ಅದನ್ನು

ಭೋಗಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ, ಅನುಕೂಲವೂ ಇರಬೇಕು; ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅದನ್ನು ಪರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ—ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ನಿಸ್ಸಾರತೆಯನ್ನರಿತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ತಿರಸ್ಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೀರ್ತಿಕಾಮನೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು; ಒಂದುಸಲ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗಬಾರದು. ಪುನಃ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಇದಕ್ಕೇ ಶುದ್ಧ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಲೋಭ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಇತರ ವಿಷಯ-ಭೋಗಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಈ ಪುರಂದರದಾಸರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇನು! ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಇದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ನನಕೋಟಿನಿಧಿಗೆ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು, ಪರಮಲೋಭದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಇವರು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಪುನಃ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗದೆ “ಅದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಒಳಕೇ ಆಯಿತು, ನಮ್ಮ ಸ್ಪೃಹಿತನ ಸೇವೆಗೆ ಸಾಧನಸಂಪತ್ತಾಯಿತು” ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಅವರು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದರೆ ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಬಡತನವನ್ನು ಕಡೆತನಕ ಬಯಸಿದರು. “ಕೆಟ್ಟನೆಂದೆನಲೇಕೆ ಕ್ಲೇಶಪಡಲೇಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ-ಗೋಸುಗ ಪರರ ಕಷ್ಟಪಡಿಸಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವನಲ್ಲ| ಬೆಟ್ಟದೊಳಿದ್ದರೇನು ವನದೊಳಿದ್ದರೇನು| ಘಟ್ಯಾಗಿ ಸಲಹುವ ಪುರಂದರವಿಠಲ” ಎಂಬ ದಾರ್ಥ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವರಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಅಂಜಿಕೆಯೆಂದರೆ ದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ-ಬಟ್ಟೆಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂಬುದೇ. ಈ ಕಳವಳದಿಂದ ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದು ಡೀನೇಂದರೆ:— “ಹರಿ ನೀನೆನಗೊಲಿವಂತೆ ಮಾಡು, ಒಲಿದರೆ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡು, ತಿರಿದರೆ ಆರೂ ನೀಡದಂತೆ ಮಾಡು, ಆರು ನೀಡಿದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ

ತುಂಬವಂತೆ ಮಾಡು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು, ಬಟ್ಟೆ ದೊರೆತರೆ ಇಂಬು ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡು, ಇಂಬು ದೊರೆತರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲಿ ಇಂಬುದೋರೋ ಪುರಂದರವಿಠಲ". ನಮ್ಮ ದಾಸರಾಯರದು ಈ ಬಗೆಯಾದ ಘನವೈರಾಗ್ಯ.

ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಧನ ಮನೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಆಶೆಯನ್ನೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು. ವಿಷಯನಿಸ್ಸಂಗಿತ್ವವೇ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ. ತನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಏಕಾಂತವಾಗಿದ್ದರೇ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದಲ್ಲ. "ಶ್ರೀರಮಣನಪಾದವಾರಾಧಿಪುರದಕ್ಕೆ ನಾರಿಯ ಧಾರುಣಿಯ ಧನವ ಬಿಟ್ಟರಾಯಿತೆ ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ ಕಂಡ್ಕೆ ಧೀರರಿಗೆ! ನಾರಿಸುತರುಗಳು ಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳು ಎಂತೆಂದಿರಬೇಕು! ನೀರಿನೊಳಗೆ ಇನ್ನು ಕಮಲವು ಇದ್ದಂತೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದಲಿರಬೇಕು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರಾಯರು ವೈರಾಗ್ಯಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಭಾವವನ್ನೇ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು "ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದುಜಯಿಸಬೇಕು! ಹೇಸಿಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಶೆಲೇಶವಲ್ಲದ್ದಾಗಿ" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಹಿತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ದಾಸರಾಯರ ಮತ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ ವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮನುನಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಾಸರಾಯರು "ವಿಷಯದ ವಿಚಾರ ಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನಂತರ "ವಿಹಿತಕರ್ಮವ ಮಾಡು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ವಿರಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ರಾಗರಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಎಂದರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಶಾಂತ-ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಿರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. "ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರವಳಿಯಡಿ ವಿಹಂಗಗಮನ ಸಿಲುಕುವನೆ ಮರುಳೆ! ಕಾಮಕ್ರೋಧವ ಬಿಡದನಕೆ!

ಹರಿಭಕುತರ ಪಾದಪದ್ಮಮುಕ್ತರಗದೆ ಪುರಂದರವಿಠಲನು ಸುಲಭನೆ
ನಿರುಳೆ". ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆದ
ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನ
ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕು. “ಘನಮಹಿಮ ಚೈವಗೋಪಾಲ-
ವಿಠಲನ ನೆನೆದು ಸಕಲಸುಖವುಣುವುದೆ ವೈರಾಗ್ಯ” ಈ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು
ತಾಳಿದವರೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.
ಇಂಥವರೇ ನಿಜವಾದ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಕರು. ಉಳಿದವರು ಡಾಂಬಿಕರು,
ಉದಂವೈರಾಗ್ಯ ಶಾಲಿಗಳು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ
ಸುಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ವೈರಾಗ್ಯವು ಅದರ್ಶವೈರಾಗ್ಯ
ವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎನೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಪಾರ ಧನರಾಶಿಯೊಡತನದ್ದೂ,
ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅತ್ಯಧಿಕ ಗೌರವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಗ್ಗೂ
ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ
ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಜೋಳಿಗೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆ, ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಹರಿನಾಮ — ಇವುಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಹೊರಟ ಉರುಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ
ಅವರಲ್ಲವೆ? ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ, ಅವರು ತನುಸಂಬಂಧಿ-
ಗಳಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ತನುವಿರುವವರೆಗೂ ಅವರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಇರತಕ್ಕುದೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ಸಾಧನದಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಾಧನವೂ ಆಗಲೆಂದೂ
ಅವರನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತಾಮರಸಜಲದಂತೆ
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಭವಸಾಗರವನ್ನು ಈಸಿ ಜೈಸಿದ ಜಗಜ್ಜಟ್ಟಮೂರ್ತಿ
ಅವರಲ್ಲವೆ! ಯೋಗವಿವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿ ಭಾಸುರ-
ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಪಡೆದು ತತ್ಪರಹಸ್ತಗಳನ್ನು
ಆರಿತು ಸದ್ವೃತ್ತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ ಸತ್ಸಂಗದಿಂದಲೂ ದಿನಗಳನ್ನು
ಕಳೆಯುತ್ತಾ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಧರ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ
ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನೆಸಗಿ ಕೀರ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಮೆರೆದ ಪರಮಶೋಭನ
ಮೂರ್ತಿ ಇವರಲ್ಲವೆ! “ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮ್ನರ ಡಂಭ

ಈ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳ ಮರ್ವಗಳನೆ ಕಡಿದು| ನಿಷ್ಕಾಮದಲಿ ಸಿರಿರಂಗನ
ನಾಮವನೆ ಸೈಕೊಂಡು| ಆ ಮಹಾರಚನೆಯಲಿ ಸೀಮೆಯೊಳು ಪ್ರಾಕೃತದ
ಗೀತೆಯೊಳು ಕೊಂಡಾಡಿ| ತಾಮಸರ ಸವೆಬಡಿದು ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದೊಳು|
ಆ ಮಹಾ ಬಿರುದತ್ತಿ ಸಾರಿ ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿ| ಕಾಮನಯ್ಯನ
ಕುಣಿಸುವ| ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಿರಿವಿಠಲನ್ನು ಸಿರಿಪಾದದ್ವಗಂಧವ
ಮಧುಸನಂದದಿ ಸೇವಿಸುತ್ತ| ತದ್ಧಿವಾ ಧಿಮಿಕೆಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುತ್ತ
ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕದಿಂದಲಿ” ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ, ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ
ಮಹಾನುಭಾವರಿವರೆಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕೊಂಡಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಹೃದಯದಿ ರೂಪವು ವದನದಿ ನಾಮವು
ಉದರದಿ ನೈವೇದ್ಯವು ಶಿರದಿ-
ಪದಜಲನಿರ್ಮಾಲ್ಯವ ಧರಿಸುತ್ತ ಕೋ-
ವಿದರ ಸದನಹೆಗ್ಗದವ ಕಾಯುವುದೆ

ಫಲವಿದು ಬಾಳ್ವದಕೆ.....

ದಾಸರಾಯರ ವೈರಾಗ್ಯವು ಯಾವ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ್ದೋ ಅವರ
ಭಕ್ತಿ ಸಂಪತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಉನ್ನತವಾದುದು. ಭಕ್ತಿ ಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ
ಅವರು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರುವುದೇ
ಅವರ ನಿಂತಿರಲುಭಕ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. “ಕೃಷ್ಣಾಮೂರ್ತಿ ಕಣ್ಣಾ
ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಂತೆ” ಎಂಬ ಹಾಡು ಅವರ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ
ಹೊರಸೂಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯ
ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಆ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ಅವರು ದೇಹದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿರಲೇಬೇಕು.

ಇಂಥ ಅಮಿತವಾದ ಭಕ್ತಿರಸವು ಅವರ ಹೃದಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು
ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕೇರಿ ಗಾನರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಸೂಸದೆಹೋಗಿದ್ದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಈಗ ಅವರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗಿರತಕ್ಕ ಕೀರ್ತನಸುಧಾಬಿಂದುಗಳು
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಬಿಂದಿರತಕ್ಕ ಸಜ್ಜನರ ಹೃದಯದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು

ಹೃತ್ತಾಪವನ್ನು ಶಮನಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಅವರ ರಸನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ವಾಕ್ಯುಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸಾಂಸಾರಿಕಕ್ಷೇಶಗಳಿಂದ ನೊಂದು ಮನಗುಂದಿರತಕ್ಕ ದೀನಜನರಿಗೆ ಸಂಜೀವನಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಂತು, ಇಂಥ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದ ಇತರರೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದಲ್ಲ; ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವೇನಿದೆ? ಎಂದರೆ, ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೀರ್ತನರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬೇಕಾದರೆ ಬಾಯಿಮಾತಲ್ಲ. ತತ್ರಾಪಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣಿಯು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಭಗವಂತನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದವು ಲಭಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಸಾದವು ಬಿಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಕ್ತಿಯ ಈರ್ಷ್ಯಾಸೂಯೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದಲೂ ಕಳಂಕಿತವಾಗದೆ ನಿರ್ಮಲವಾದುದಾಗಿರಬೇಕು ಅದು ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದುದಾಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆಂದು ಪರಿಮಿತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿರಬಾರದು. ಅದು ಸತತ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಡಚಣೆಗಳು ಬಂದರೂ ಅದು ತಡೆಗಟ್ಟಲ್ಪಡದೆ ಇರಬೇಕು. “ಅಂತರಾಯಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ” ಅದು ಅಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ತೈಲಧಾರೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ, ನಿರ್ವಾರ್ಥವಾದ, ನಿರ್ಮಲವಾದ, ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ, ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬರಸವು ನಮ್ಮ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿವಿದ್ಯುಲ್ಲತಾಪ್ರಭೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಯಾವತ್ತೂ ನಾಡಿಗಳು ಸ್ಪಂದನಗೊಂಡಿತೆಂದರೆ ದೇಹದಮೇಲಣ ಸ್ಮೃತಿ ತಪ್ಪುವುದು, ಮನಸ್ಸು ಭಗವಚ್ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವುದು, ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತೇ ಎಂದು ಕಾದಿರತಕ್ಕ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ನೂತನಪ್ರಾಯ ಬಂದವರೆಂತೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಆ ಭಕ್ತನು “ಬಿಗಿನ ಕಂಠದಿಂ ವೃಗ್ವಾಪ್ತಗಳಿಂ ನಗೆಮೊಗದಿಂ ರೋಮಗಳಿಗಿದು | ಮಿಗೆಸಂತೋಷದಿ ನೆಗೆದಾಡುತ ನಾಲ್ಕೊಗನಯ್ಯನ ಪದ ಪೊಗಳಿ ಹಿಗ್ಗುವ”ನು ಇದು ಭಕ್ತಿ

ಪಾರವ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಲುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವಾಭಿನಯಾನಿಯಾದ ವರುಣನು ವಾಗ್ವಾಪನಾದ ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನೇ ಪ್ರವಹಿಸಿಬಿಡುವನು. ಈ ವಾಕ್ಯುಗಕಾಸರೂ ಎಂಥವು! ಶುಷ್ಕ-ವಾಕ್ಯುಗಳಲ್ಲ, ಲೋಕವಾರ್ತೆಗಳಲ್ಲ, ಅಸಂಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಜ್ಞಾನಪುಂಜಗಳು, ಅನುಭವದ ಅಮೃತಬಿಂದುಗಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು. ಇದೇ ಕೀರ್ತನತರಂಗಿಣೀ ಇದೇ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರವಾಹ. ಅಮೃತಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಅವ- ತರಂಗಿಣಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವು ಹೃದಯಗರ್ಭ. ಆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರ್ಥವೇ ಇದು. ಹೃದಯಗುಹಾವಾಸಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾಂಗುಳಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯು ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ-ಖರ್ಪರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಅಮರತರಂಗಿಣಿಯು ಹೊರಬಿದ್ದಂತೆ ಭಕ್ತಿಪ್ರವಾಹವು ಹೊರಸೂಸುವುದು. ಆಗ “ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಸ್ವರಸೆತ್ತಿ ಮೂವತ್ತಿರಡು ರಾಗಗಳಲಿ ದಿರುನಿಂದು, ಎರಡು ಕಂಗಳ ಧಾರೆಸುರಿಯೆ ಪುಳಕೋತ್ಸಹದಿ ಕೊರಳುಬಿಟ್ಟ ತೊದಲು ಡಿಗೆ ವೈಷ್ಣವಣೆಹಾರೆ ಹರಿ ಹರೀ ಹರಿಯೆಂದು ಹರಿದಾಡು”ವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು.

ಇಂತಹ ಅವೋಘವಾದ ಭಕ್ತಿರಸವು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುದ್ದಿತು. “ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು ಎನಗೆ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಿತು, ಅಚ್ಚುತನ ನಾಮವೆಂಬ ಅಚ್ಚುಮದ್ದು ತಲೆಗೆ ಎರಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರು ಹಾಡ್ದು ಡಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. “ವರಗುರು ವುಪಸೇಶ ನೆರವಾಯಿತೆನಗೀಗ ಇನ್ನೇನಿನ್ನೇನು”, “ಅದವ್ವಿಲ್ಲ ಒಳಿತೇ ಆಯಿತು” ಇವೇ ಮುಂತಾದ ದೇವರನಾಮಗಳು ಅವರ ಭಕ್ತಿ-ಪಾಗವಶ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ “ಗೀತನರ್ತನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜಿಸುವ ಪೂತಾತ್ಮ ಪುರಂದರದಾಸರು” ಇವರು. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯು ಕಲಿತರೆ ಬರುವುದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹವು ಬೇಕು.

“ನವರತ್ನಗಳು ಕಂಡಕಂಡ ತಾವಿನಲ್ಲುಂಟೆ

ನವವಿಫ ಭಕುತಿಗಳು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲುಂಟೆ

ದೇವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಕಂಡರೆ ಬಾರದು ಕಲಿತರೆ ಬಾರದು

ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ದಯವಾಗದನಕೆ”

ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದಂಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಭಕ್ತಿಯು ನಿರವಧಿಕ, ನಿರ್ವ್ಯಾಜ, ಮತ್ತು ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ರಷ್ಟೇಸಾಲದು; ಅದು ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸುದೃಢಸ್ನೇಹಕ್ಕೇ ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣೈಕಧಾಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಕ್ರಿಯಾರೂಪ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನಂತು ಅವನಲ್ಲಿಭಕ್ತಿಮಾಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವು ದಾಸರಾಯರಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೋಧಿಸಿರತಕ್ಕ ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ನೀತಿರಹಸ್ಯಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. “ಅವರೆಂದವಚನಗಳೆಲ್ಲ ವೇದಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನಿಯೋಳ್ ತುಂಬಿದವು.” ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕೆ “ಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಹರಿಯೇ ಪರದೇವತೆ” “ಸತ್ಯಜಗತ್ತಿದು ಪಂಚಭೇದವು ನಿತ್ಯ” “ಮಧ್ವಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪದ್ಧತಿ ಬಿಡಬೇಡಿ” “ಜಯವನೆ ಜಯವನೆ ಈ ಮನೆತನಕೆ” ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವುಕೀರ್ತನೆಗಳೇಸಾಕು. ಅವರ ಅಗಾಢಕ್ಷತಿರಾತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಗಾಢವಾದುದೆಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗದಿರದು. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಜ್ಞಾನದಾಯಕರಾದ ನಾರದಾಂಶ ಸಂಭೂತರೇ ಅವರೆಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ ! ದಾಸರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ. “ಗುರುವ್ಯಾಸರಾಯರೆ ಕರುಣದಿಂದನೆಗೆ ವರಮಹಾಮಂತ್ರಗಳು, ಉಪದೇಶಿಸಿದರು | ಪುರಂದರವಿಠಲನೆ ಪರನೆಂದರುಹಿ ದುರಿತಭಯವನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿದರಾಗಿ” ಎಂದು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾದ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೂ ಸಹ ಇವರನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವ ಪದವಲ್ಲಿ “ನೀತಿಯೆಲ್ಲವನಿತು ನಿಗಮವೇದ್ಯನ ನಿತ್ಯವಾತಸುತನಲ್ಲಿಹನ

ವರ್ಣಿಸುತಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸರಾಯರ ಕೃತಿಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ
 “ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್” ಎಂಬ ಅಸಾಧಾರಣ ಅಭಿಧಾನವು ಆ ಗುರುನರರು
 ಹೃತ್ತನ್ನಿ ವರ್ಣನಾ ಗಿತ್ತ ಗೌರವದ ಬಿರುದು. ದಾಸರಾಯರ
 ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತನ್ನೇಯುವದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನದಂಡ ಬೇಕೆ?
 ಈ ಪರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾನವ-
 ಜನ್ಮವೇ ಸಾರ್ಥಕ.

ಜ್ಞಾನಭಕ್ತುತಿವೈರಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾನವಜನುಮವದೇತಕೆ
 ಸುಡು ಸುಡು| ಆಹಾರಭಯನಿದ್ರೆ ಪ್ರೀತೀಗೋಷ್ಠಿ
 ಎಂಬಿವು| ವಿಹಾರಪಶುಪಕ್ಷಿವೃಗಕೆ ದಕ್ಕಲುಸಂ
 ದೀನವತ್ಸಲ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ನೆನೆವ
 ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕ ಜನುಮವೇ ಸಾಕು||

ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ
 ಲಭಿಸಬೇಕು.

“ಜ್ಞಾನಭಕ್ತುತಿವೈರಾಗ್ಯ ನೀನು ಪಡೆಯೊ ಮಾನವ
 ಶ್ರೀನಿಧಿ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ದಯದಿಂದ ”

ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಅಸರೋಕ್ಷ
 ಜ್ಞಾನಿಗಳೆನಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
 ಸಜ್ಜನರನ್ನದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಪರಮಭಾಗವತೋಃಪುರುಷ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ
 ದಾಸರ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಪಾಮರಜನಗಳಿಗೆ ಅರೋಪಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ
 ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದಲ್ಲವೆ? “ಅವನೇನಿವೆ ಆಸನೊಬ್ಬ ಪುರಂದರದಾಸ”
 ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಡವನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಡುವ ಲೋಕರೂಢಿಯ ಮಾತು
 ತತ್ಪ್ರತಿಃ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ತಮಗಿನ್ನ ಅಪಾರವಾದ
 ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬೇಕೆಂತಲೇ ಬಡತನವನ್ನು
 ಕೈಕೊಂಡದಾಸರಾಯರೆಲ್ಲಿ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ಧೂಳನ್ನೇ ಕಾಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ
 ಬಡಜನರಲ್ಲಿ? ದಾಸರಾಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ತು
 ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳು ಅಸ್ತದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು? ಇಂಥ
 ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತ.

ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ದಾಸರಾಯರು. “ನಾನ್ಯಾಕೆ ಬಡವನು ನಾನ್ಯಾಕೆ
 ಸರದೇಶಿ ಶ್ರೀನಿಧೀ ಹರಿಯೆ ನೀನಿರುವ ತನಕ” ಎಂಬ ದಿಟ್ಟತನದ
 ಪಾಣಿಯು ದಾಸರಾಯರು ಬಡವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.
 ಪದುಮನಾಭನ ಪಾದಭಜನೆಯೇ ದಾಸರಾಯರ ಅಕ್ಷಯಭಾಗ್ಯ,
 ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯೇ ಸಂಪತ್ತು, ವಿಸ್ಮರಣೆಯೇ ವಿಪತ್ತು. ಈ ಭಾಗ್ಯ ದುರ್ಲಭ.
 ಮಿಕ್ಕವರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ದಾಸರಾಯರ ಈ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗಸಾಟಿ?
 “ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದೊಡ್ಡದೋ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದೊಡ್ಡದೋ! ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ
 ನೀವು ನಾವು ಸಾಟಿಮಾಡಿ ನೋಡುವ ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ದಾಸರಾಯರೇ
 ಲೌಕಿಕಭಾಗ್ಯವಂತರನ್ನು ಅವರ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಲು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.
 ದಾಸರಾಯರ ಹೆಸರೇ ಪುರಂದರದಾಸರೆಂದು “ಪುರಂದರ” ನೆಂದರೆ
 ಸಕಲ ಸೃಭವಗಳೊಡೆಯನಾದ ಇಂದ್ರನೆಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ
 ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು “ಇಂದ್ರನಾಮಕರಾದ ದಾಸರೊಲಿದಮೇಲೆ
 ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶ ವಿಜಯವಿಠಲ ಪೋಳೆವ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ

ಇಂಥ ದಾಸತ್ವವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. “ವಿಪುಲದೋಷಗೆ
 ಹರಿದಾಸನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಸಾಧನ ದೊರೆಯಬೇಕು”
 “ಘನಮಹಿಮೆ ನಾರಾಯಣನ ಅಮಿತ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿ ಅನುಭವಕೆ
 ತಂದುಕೊಂಡು ಸ್ತುತಿಸುವುದು| ಮನವೊದಲಾದ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅವನ
 ಪಾದದಲ್ಲಟ್ಟು ಕೀರ್ತನೆಗೈಯೊ ಮನವೊವನಜಭವಾಂಡದೊಳು ಹರಿದಾಸತ್ವ
 ದೀಕ್ಷೆಯದು ಬಲುಕಷ್ಟ ಕಷ್ಟಕಷ್ಟವೆಂದುಕಾಣೋ” “ದಾಸನಾಗುವುದಕ್ಕೆ
 ವಿಸುಜನ್ಮದ ಸುಕೃತ ಭಾಸುರರವಿಕೋಟಿ ಶ್ರೀ ಶ ಸು ಗು ಣ ವಂ ತ
 ಸಾಶರಹಿತ ನಿನ್ನ ದಾಸರ ದಾಸ್ಯವ| ಲೇಸಾಗಿ ಕೊಡು ಕಂಡ
 ಪುರಂದರವಿಠಲ.”

“ದಾಸನಾದವಗೆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿವಾಸ
 ದಾಸನಾಗದವನೆಲ್ಲಿ ಪೋದರಾಭಾಸ
 ದಾಸನೆಂದೆನಿಸಿದ ಭಾರತಿಯ ಗಂಡ
 ಲೇಸಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕವನಾಳ್ವ ಶೌಂಡ
 ದಾಸರಹೃದಯದಿ ಮಿಡುಗುವ ಶ್ರೀಶ

ವಾಸವಾದಿವಂಶ್ಯ ದ್ವಿಸಾಸಿರಾಂಬಕ ಶರಣ್ಯ
ದಾಸರಿಗೊಲಿವ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ಈ ರೀತಿ ಪರನಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ದಾಸರಿಗೆ
ಯಾವುದಕ್ಕೇನು ಕೊರತೆ? “ದಾಸಜನರಪ್ರಿಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ
ದಾಸನಾದವನಿಗೆ ಅವುದು ಕೊರತೆ ಕಾಣೆ” “ದಾಸರಿಗುಂಟೆ ಭಯಶೋಕ”
ಇಂಥ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಪಾಪಪುಣ್ಯದ ಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲ, ಜಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಪುರಂದರ
ವಿಠಲರಾಯನ ಬಲ್ಲವರಿಗೆಲ್ಲಿಹುಮೂ ಪಾಪಪುಣ್ಯದಲೇಪ” ವಿಧಿನಿಷೇಧ
ನಿನ್ನವರಿಗಂತೂ ಹಂಯೆ! ವಿಧಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆ, ನಿಷೇಧ ನಿನ್ನ ವಿಸ್ಮೃತಿ
ಯೆಂಬ ವಿಧಿಯೊಂದನೆ ಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ”. ಹರಿದಾಸರಿಗೆ
ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಸ್ವರ್ಗದ ಮುತ್ತಿಗೆಯನು ಬಿಡಿಸುವರು| ಮಾರ್ಗಣದಿಂದೆಚ್ಚೊತ್ತು
ಪಾತಾಳದುದಕವ| ವಿಗ್ರಹಭೂಮಿಯಲಿಟ್ಟು ಮೆರೆವರು| ಅಗಣಿಪುರಂದರ-
ವಿಠಲನಾಳುಗಳು|| “ಐವತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನವೆತ್ತ| ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವೆತ್ತ
ಸಂಜೀವನವೆತ್ತ| ಇವನ್ನಿಂದಲ್ಲಿಗೀಡಾಡುವುವೆತ್ತ| ಪುರಂದರವಿಠಲನವರ-
ಪ್ರತಿಮರು ಕಾಣರೊ|| “ಹತ್ತಿನ ಪಟ್ಟಣವ ನೇಗಿಲಿಲೆತ್ತಿದನೊಬ್ಬ|
ಅಸ್ತಮಿಸಿದ ವಿನಮೂಡಲದುದಯವಿತ್ತನೊಬ್ಬ| ಪೃಥ್ವಿಯಬಿಲ್ಲಿಂದ
ಹರಹಿ ಇತ್ತವನೊಬ್ಬ| ಪೃಥ್ವಿಯ ಗೋವಿನಂತೆ ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟವನೊಬ್ಬ|
ವಸ್ತುಪುರಂದರವಿಠಲನಿತ್ತಸಲಿಗೆ ಎಂತೊ || ” “ಭಾಗೀರಥಿಯ
ನೀಂಟಿದರುಂಟೆ| ಸಾಗರವಾಪೋಶನಕೊಂಡವರುಂಟೆ| ನಾಗಾಭರಣವ
ಮಾಡಿದವರುಂಟೆ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ದಾಸರಲ್ಲದಲೆ” “ಹರಿದಾಸರಿಗನ್ನು
ಎನು ತೀರದಯ್ಯ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಕರುಣ ಓವಿ ಕಾವುತಲಿದೆ.”

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಇಂಥ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ
ಅವರ ಗುರುವರೇಣ್ಯರು “ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ”
ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದುದು. ದಾಸರಾಯರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಉಂಟಾಗಿರತಕ್ಕ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದವರು ಅತ್ಯಂತ ಮಂದಭಾಗ್ಯ
ರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇನು? “ದಿಟ್ಟವಿಜಯವಿಠಲನ ಮನಮುಟ್ಟ
ಭಜಿಸುವುದು ದಾಸರಕರುಣವೆನ್ನಿ”

“ಘೋರನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪಾರಜನರು ಚೀರುತ್ತಿರಲು
 ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ನಾರದರಿವರೋ! ಅವತಾರಮಾಡಿ
 ಧಾರುಣಿಯೋಳ್ ಮತ್ತೆ ಬಂದರು| ಸರ್ವೋತ್ತಮನು
 ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಸಾರಿದರು| ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯಲು
 ಮಾರಜನಕ ವಿಜಯವಿಠಲ ಅರಿಗಾದರು ಒಲಿವಕಾಣಿಗೊ
 ಜೇಸರದೆ ಭಜಿಸಿರೊ ಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ||

ದಾಸರಾಯರನ್ನು ಏನೆಂದು ಭಜಿಸೋಣ! ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರೇ
 ನಮಗೆ ದಾರಿತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ನಾವು
 ಮಾಡೋಣ.

“ಗುರು ಪುರಂದರದಾಸರೇ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಸರಿಸಿಜ ನಂಬಿದೆ
 | ರುವರಹಿತನ ಮಾಡಿ ಎನ್ನನು ಪೊರೆವ ಭಾರವು ನಿಮ್ಮದೆ|
 | ಜಭವಾದಿಗಳರನಾದ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಧ್ಯಾನಿಸಿ
 ನಿಜಸುಜ್ಞಾನವ ನಿರುತ ಕೊಡು ಎಂದು ಭಜಿಸೆನೊ

ಕೇಳ್ ಗುರುವರ||

ಎನ್ನನೋಫೀಷ್ವವರದಂ ಸರ್ವಾರ್ಜೀಷ್ವಫಲಕ್ರದಂ
 ಪುರಂದರಗುರುಂ ವಂದೇ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದಯಾನಿಧಿಂ||
 ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನಂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕಂ
 ಪುರಂದರಗುರುಂ ವಂದೇ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದಯಾನಿಧಿಂ||

||ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು||

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು

ಲೇಖಕರು:

ಶ್ರೀ ಎಂ. ರಾಮರಾವ್

ಸಂಪಾದಕರು, 'ಸುಜೋಧ', ಬೆಂಗಳೂರು

ಹಿಂದಾಸಪಂಥಚರಿತ್ರಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ತಾರಾಗಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯಸ್ವಾಮಿಗಳವರು. ಈ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಂದ ನ್ಯಾಯವೇದಾಂತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ—ಸಂಸ್ಕೃತವಾಙ್ಮಯಜ್ಞಾನಸರಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಲವು ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಹರಿಯಗೊಡಿಸಿ, ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪದ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೋಗಗಳೆಂಬ ಚಿಲುಮೆಗಳದ್ವಾರಾ ಲಕ್ಷ್ಮಂತರ ಮಂದಿ ಸುಜೀವಿಗಳೆಂಬ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಷಿಸಲು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಈ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ ಕಳೆಗೊಂಡುದು. ಈ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸವರ್ಯರಿಗೆ ಅಂಕಿತಪ್ರವಾನ ಮಾಡಿ, ಪುರಂದರವಿಠಲಾಂಕಿತದಿಂದ ಪದ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಪಂಥವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂದಿನಿಂದ. ತಮ್ಮ ಆಗಾಧ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ನುಡಿದಿರುವ ಅನೇಕ ಭಗವನ್ನಾಮಕೀರ್ತನೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್' ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಆಮೂಲ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆ ಮಹನೀಯರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗಳ ನೈಜವಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು 'ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ' ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದ, ಆ ಮಹನೀಯರ ಗುಣಗ್ರಹಣಶೀಲತೆಯೂ, ಪರಮೋದಾರಸ್ವಭಾವವೂ ವಂದನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅಂದಿನ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿವೃಂದದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ-
ರತ್ನಪ್ರಾಯರಾಗಿ, ಸಾರ್ವಭೌಮವಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಾದರೂ,
ದೀನಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಾದುದು ಅತಿಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ
ವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡುದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸುದೈವವಿಂದ ಎಂದು ಹರ್ಷ-
ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಂದು ಈ ಮಹನೀಯರು ಕೇವಲ
ಪಂಡಿತಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮತ್ತು
ಶಾಸ್ತ್ರವಾದಗಳಷ್ಟರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ,
ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು, ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರು,
ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಮುಂತಾದ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮೂಲಕ ಇಂದು
ಪಡೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಹರಿದಾಸನಾಜ್ಞೆಯಸುಧೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸುಯೋಗ
ಒದಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ತಾವು
ಸ್ವತಃ ಪಾಮರಜನತೆಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಕನ್ನಡದ ತಿಳಿನುಡಿಗಳಿಂದ
ಪದ ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನು ರಚನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ಇತರರನ್ನೂ
ಹಾಗೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತಲ್ಲದೆ
ಅನ್ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಾರದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪಂಡಿತರು
ಮಂಡೆಯನ್ನೊಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಅರ್ಥವಾಗದಂತಹ ಚಂದ್ರಿಕಾ, ತರ್ಕ-
ತಾಂಡವಾದಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು—

ಉ:—ನೀರಮೇಲಣ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ಈ ದೇಹವ್ವಿರ
ಬಾರದು ತಿಳಿಯೆ ನಿಮಿಸವೋ ನಿಮಿಸಾರ್ಥವೋ
ಹಾರಲೇತಕೆ ಪರಸತಿ ಪರಧನಕ್ಕಾಗಿ
ಹಾರಲೇತಕೆ ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆಯ ಹೊರೆವುದಕ್ಕೆ
ಅರಿಗಾರೋ ಯಮದೂತರು ಎಳೆವಾಗ
ಆರು ಬಿಡಿಸುವರೊ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ
ಹಾರಲೇತಕೆ ಪರಧನ ಪರಸತಿಗಾಗಿ

ಗಾಳಿಗಿಕ್ಕಿದ ದೀವಿಗೆಯಂತೆ ದೇಹವೆಂದು
 ವೇಳೆವೇಳೆಗೆ ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿ ಸಾರುತಲಿದೆ
 ಹಾಳುಹಂಟೆಯಿಂದ ಫಲವೇನು ಇಲ್ಲ
 ನಾಲಿಗೆಯಿದ್ದು ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನಬಾರದೆ
 ಕಾಲಕಾಲದಿ ಹರಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ
 ಕೇಳದವನ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ
 ಹಾಳು ಹಂಟೆಯಿಂದ ಫಲವೇನು ಇಲ್ಲ.

ಎಂಬಂತಹ ಮೃದುಮಧುರ ತಿಳಿಗನ್ನಡಪದಗಳಿಂದ ಗೂಢತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು
 ನುಡಿದು ಪಾಮರಜನತೆಯ ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಸಹಾಯ
 ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಜಗತ್ತು ಇವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ
 ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇದೆ.

ಬಾಲ್ಯಸಂನ್ಯಾಸ ಪಡೆದು, ದಿನದ ತಮ್ಮ ಅರವತ್ತುಘಳಿಗೆಯನ್ನೂ
 ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವರಾದರೂ, ಲೋಕದ ಗೃಹಸ್ಥ-
 ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ
 ರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಉಗಾಭೋಗದಲ್ಲ ಕಾಣಬಹುದು—

ಅತಿಥಿ ಬಂದು ಅನ್ನವ ಬೇಡಿದರೆ ಬೇಗ
 ಗತಿ ನಮಗಿಲ್ಲ ಕೂಡದು ಕೂಡದೆಂಬರು
 ಸತಿಸುತರಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವರು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವ
 ಸತತ ಬಂದ ಪೃಷ್ಟಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ
 ಅತಿಶಯದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು
 ಮಾತಾಪಿತೃಬಳಗವ ಮನೆ ಹೊಗಳಲೀಯರು
 ಮತಿಹೀನರು ಕೆಲಬರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ
 ಸತಿಸುತರಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವರು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವ

ತಮ್ಮದೊಂದು ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನೊಳಗೇ
 ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಹಂದಾಸರು

ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾನುಭವವೋ ಎಂಬಂತೆ
ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ನಿಧಿಯಮೇಲಿದ್ದು ಆ ನಿಧಿಯನರಿಯದಂತೆ
ತನ್ನ ಕಂಠಮಣಿಯ ತಾ ಮರೆದಂತೆ
ಕಣ್ಣೆರೆಯದ ಹಸುಳೆ ತಾಯನರಿಯದಂತೆ
ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸ್ವ ನಿನ್ನನರಿಯದಂತೆ
ನಿನ್ನ ತೋರಿದರೆನಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸರು ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ

ಅವರ ಕನ್ನಡಕವಿತಾವೈಭವವೂ ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇಯಗಳ
ಅನುಪಮಸಾಮಂಜಸ್ಯವೂ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಚರಣಗಳಿಂದ ಗೋಚರ
ವಾಗುತ್ತವೆ.—

ಕಾಮಿತಫಲವೀವ ಬಹುಶಾಖೆಗಳಿಂ
ಕೋಮಲಕರ ಚರಣಯುಗಳ ಪಲ್ಲವದಿಂ
ಶ್ರೀನಾಭಿಕುಸುಮದಿಂದಾದ ಮಕರಂದದಿಂ
ಶ್ರೀಸತಿ ತನುಕಲ್ಪಲತಾವಿಲಾಸಂಗಳಿಂ
ಶ್ರೀಶುಕಮುಖ್ಯದ್ವಿಜಗಣದಿಂದ ಸೊಗಸಿಪ್ಪ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕಲ್ಪತರುನಾ ಸಾಂದೆವೈಯ

ಕರುಣಾಜಲದಿಂ ಚರಣಾಬ್ಜಗಳಿಂ
ವರನಾಭಿಸುಳಿಯಿಂ ಪರಮಹಂಸಕುಲದಿಂ
ಮೆರೆವ ಅಗಾಧಸಿರಿಕೃಷ್ಣ ಸರೋ-
ವರದಿ ಮುಳುಗಿ ಕಳೆದೆನ್ನೊ ಭವತಾಪವ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಂದು ಕೃತಾರೂಪಿಗೆ
ಹೋಲಿಸಿ, ಆ ತರುವಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಶಾಖೆಗಳು, ಪಲ್ಲವ, ಮಕರಂದ,
ಅದಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿದ ಲತಾದಿಗಳು, ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಣ
ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ, ಕಾಮಿತಫಲ

ದಾತೃತ್ವ, ಕೋಮಲಕರ ಚರಣಗಳು, ಶ್ರೀನಾಭಿ, ಶ್ರೀಸತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಶುಕಮುಖ್ಯದ್ವಿಜಗಣ, ಇವುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಕ್ತಜನತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕಲ್ಪತರುಸದೃಶನು ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಾಪಪರಿಹಾರಕ ಸರೋವರದಂತೆ ಭವತಾಪಪರಿಹಾರಕನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು, ಆತನ ಕರುಣೆಯೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿನ ಜಲ, ಆತನ ಚರಣಗಳೇ ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿನ ಕಮಲಗಳು, ಆತನ ಶ್ರೀನಾಭಿಯೇ ಸುಳಿ. ಆತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಮಹಂಸರ ಗುಂಪೇ ಸರಸ್ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾದಿ ಜಲಪಕ್ಷಿಸಮೂಹಗಳು, ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿ, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸರೋವರವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಜಗದ ಜೀವಿಗಳು ಭವತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು, ತಮ್ಮ ಮೃದುಮಧುರ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಪದಗಳಿಂದಲಂತೂ, ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭಾವುಕಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಅಮೃತವೇ ತೊಟ್ಟಕ್ಕುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಸುಖಾನುಭವಮಾಡಬಹುದು.

ರಂಗಯ್ಯನ ಓಲಗ ಸರ್ವಸುಲಭವೋ—ಎಂದು ವರ್ಣಿಸತೊಡಗಿ, 'ದೂರ ಹೋಗಲಿಬೇಡ, ತೊಡೆಯ ಗುದ್ದಲಿಬೇಡ, ನೀರನೆರೆಯಬೇಡ' ನಿಗಡದಲ್ಲಿರಬೇಡ' ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ನರನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ನಂಬಿ ನುಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅಂತಹವರನ್ನು ಸಲಹುವನು ಎಂದು ಭರವಸೆಯಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ನುಡಿಯಿಂದ, ಅನ್ಯದೇವರುಗಳ ಆರಾಧನೆಯು ಸಂತೇಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಕಾಯ್ವನು ಎಂದು ಭರವಸೆಯಿತ್ತು ಭಕ್ತಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾದಸೇವಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಅವರ ಪರಮಧ್ಯೇಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು
ಉದಾಹರಣೆ ಸಾಕು.

ಪಾಪಾಟವಿಗೆ ದಾವಾನಲ
ಕಾಮಾನಲಕೆ ಕಾಲಾಂಬುದ
ಮೋಹಾಂಬುದಕೆ ಝಂಝಾನಿಲ
ಕೋಪಾನಿಲಕೆ ಭುಜಂಗಮ
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಸೇವೆ
ಭವಭುಜಂಗಕೆ ಗರುಡ

ಭಕ್ತನ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿ-
ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿರತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕೃವುಂಟಾಗುವುದು-
ಅವನಿಗೆಹೇಗೆ ಜನನ-ಮರಣಭೀತಿ ತಪ್ಪುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು
ತಮ್ಮ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿ
ಸಾರ್ಥಕವಾದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಭಕ್ತಲೋಕವನ್ನು ಜಾಗೃತ
ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನೇತ್ರಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಲಿವೆ
ಶ್ರೋತ್ರಗಳು ಹರಿಕಥೆಯ ಕೇಳುತ್ತಲಿವೆ
ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಎನ್ನಮನಸು ಶ್ರೀರಂಗನಲ್ಲಿ
ಪಾತ್ರವಾಡುತ್ತಿದೆನ್ನ ಗಾತ್ರ ಕೃಷ್ಣನಮುಂದೆ

ಹಸ್ತಗಳು ಮಂಟಪಶುದ್ಧಿಯನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ
ವಸ್ತುಕವು ಹರಿಚರಣಕ್ಕೆ ರಗುತಿದೆಕೋ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ
ಕಸ್ತೂರಿ ತುಳಸಿಯನು ಮೂಗು ಅಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ

ಹರಿನಾನ್ಮುರಣೆಯನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನ ಜಿಹ್ವೆ
ಹರಿಭಕುತಿಸುಧೆಯ ಪಾನಗಳಿಂದಲಿ
ಹರಿಪ್ರೀತಿಯಾಗಿದೆ ನೋಡಿದರೆನ್ನ ವೇಹ
ಸಿರಿಕೃಷ್ಣರಾಯನ್ನ ಮನಮಂದಿರದಿ ಕಂಡೆ

ಹೀಗೆ ಸಾಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಸೇರಿದೆನು 'ಸೇರಿದೆನು ಜಗದೀಶನ,
ಆದ್ದರಿಂದ 'ನರಕಜನ್ಮದ ಭಯವು ಎನಗೆ ಇನಿತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ
ಸಾರಿ, ಈ ಬಗೆಯ ಸುಖಾನುಭವ ಮಾಡಬಯಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ
ವೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಹರಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ—ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸರಿಯಾಗಿ ನೂರ-
ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸತ್ಪರಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ
ದೇವಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಬೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಮುನ್ನೂರೈವತ್ತು
ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ತದಿಗೆ ಆ ಪ್ರಭುಗಳ ಪುಣ್ಯದಿನ.
ಸಿರ್ಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೋದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವಭಕ್ತರು ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಸೇರಿ
ಆ ಮಹನೀಯರ ಗುಣಗಾನಮಾಡಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಪಾತ್ರ
ರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲ ಮಾಧ್ವಯತಿಗಳ ಬೃಂದಾವನದೊಳನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀಶನ
ಪ್ರತೀಕವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಹನೀಯರ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ
ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸನ ಪ್ರತೀಕವಿರುವುದು ಎನೋ ಒಂದು ವಿಶೇಷವು ಈ
ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ

ವೆಂದರೆ ಈ ಗುರುಗಳ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನರೆ ಪ್ರತೀಕವು
ಹಂಸಾಧಿರೂಢವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮ, ಭೀಮ,
ಮಧ್ವಪ್ರತೀಕಗಳು ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಂತೂ ಯಾವ ಯತಿಗಳ
ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಶೇಷ. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮದೇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ದಾಸ-
ರಾಗಿದ್ದ ಭೂತರಾಜರಿಂದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಿಂದ ರಥಸಹಿತನಾಗಿ
ಕರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರುವಂತೆ ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾಲದ
ಕಲ್ಲಿನ ರಥವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದು. ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಹಂಸದಮೇಲೆ ಕೂತು
ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿರುವ ಭಕ್ತವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಶ್ರೀಪಾದಂಗಳ
ವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇವರು ಜೀವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ
ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಳ್ಳ ಗುಂಪಿನವರೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಊಹೆ ಏಕೆ! ಶ್ರೀ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರಾಯರು ಮುಕ್ತ-
ಕಂಠದಿಂದ ಈ ಪ್ರಭುಗಳ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿವಾರೆ. ಆ
ಸುಳಾದಿ ಇದು—

ಧ್ರುವತಾಳ

ಮಾಧವನಂಘ್ರ ನಿತ್ಯ ಮೋದದಲ್ಲ ಭಜಿಸೆ
ಸಾಧು ಸನ್ಮನಿವರ್ಯ ಮೋದತೀರ್ಥರಪಾದ
ಸಾದರದಿಂದ ಭಜಿಸಿ ಮೇದಿನಿಗೆ ಭಾರವಾದ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳಗಿದ್ದಾ
ವಾದಿರಾಜರ ಮಹಿಮೆ ವರ್ಣಸಲಹೆನಲ್ಲ
ಮಾಧವ ವೇದವೇದ್ಯ ವಿಜಯವಿಠಲ ತಾನು
ಆದರದಿಂದವರ ಭುಜದಿ ಹಯವಕ್ತ್ರನಾಗಿ
ಪಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸ್ವಾದವಾದ ಕಡಲಿಹೂರಣವನು ಉಂಡ
ಶ್ರೀಧರನ ಮಹಿಮೆ ಸಾಧುಜನರು ಕೇಳಿ

ಮಟ್ಟಿತಾಳ

ಕಡಲಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ, ಒಡೆಯ ತಾ ಪೊಡವಿಯಲಿ
ಮೃಡನುತಗೋವಿಂದ ಜಡಧ್ವಂವಾಣದಲ್ಲಿ
ಕಡಲಿ ಸಕ್ಕರಿವೆರೆಸಿ ಲಡ್ಡುಗೆಮಾಡಿದ